

“ ”

Haurrek errazago barneratzen dute magia eta ezustekoa

"Erraldoiei buruzko ipuina nahi dugu, haur txiki nahiz koskortuagoentzat". ARGIAk enkargua egin zien etxekoak ditugun Gorka Bereziartua kazetariari eta Adur Larrea ilustratzaileari. Emaidza: *Abentura erraldoia. Salba dezagun kalejira*. "Gauza berriak probatzeko atea apur bat zabaltzen saiatu gara".

MIKEL GARCIA IDIAKEZ   DANI BLANCO / ARGIA CC-BY-SA

Liburuan, Alajaineta herriko jaiak datoz, baina aurten inork ezin ditu erraldoiak kalean dantzatu, eskerrak Izar, Ainubi eta Etxahun gai diren gauza miragarriak lortzeko, Kukutturlioren laguntzaz.

Batez ere txikien artean, fenomeno itzela dira erraldoiak, etxe askotan. Zergatik sortzen dute halako lilura erraldoiek?

Gorka Bereziartua: Aspalditik datorren figura da erraldoia, folklore tradizionalan dago, baina Greziako testu klasikotan ere aurki dezakegu, Herodotok aipatzen du adibidez Orestes erraldoiaren hezurak bilatu behar dituztela eta abar. Bada figura bat gizakia beti liluratu due-

na, garai bakoitzean aldaera ezberdinak izan dituen. Haurren artean fenomeno bat dira, baina baita helduen artean ere: gu baino handiagoak diren horiek, gizatasunetik harago doazenak, hainbat kulturatan beldurra ere ematen dutenak, beste batzuetan lagunkoiagoak (euskal mitologian, esaterako, hor dugu Basajaun). Haurren ikuspegitik, gainera, eskala kontu bat ere bada: gurasoak zu baino handiagoak dira, baina erraldoiak are handiagoak.

Adur Larrea: Eta gurasoek baino hobeto dantzatzen dute, gainera. Erraldoitan denetarik duzu: pertsonaia ezagunak, mitologikoak eta beste, onak eta gaiztoak, eta baita pertsonaia "arruntak" ere: laboraria, arrantzalea... Ez dugu ahaztu behar

erraldoiekin batera buruhandiak egon ohi direla, eta elementu interesgarria dira baita ere, beti gibelera begiratzen joan beharra duzu, badaezpada atzetik etorri eta joko zaituzten.

Hain justu, buruhandiak ere ageri dira ipuinean; horiekin amodio-gorroto harremana izan ohi dute haurrek.

Larrea: Esango nuke gorroto maila asko txikitu dela. Lehen buruhandiek fuertea-go jotzen zuten, ongi jotzen zuten, horretara zeuden. Orain, aldiz, zuzentasun politikoaren munduan sartuegiak ez ote dauden. Batzuetan, goxokiak ere ematen dizkiete haurrei, apur bat etsigarria da...

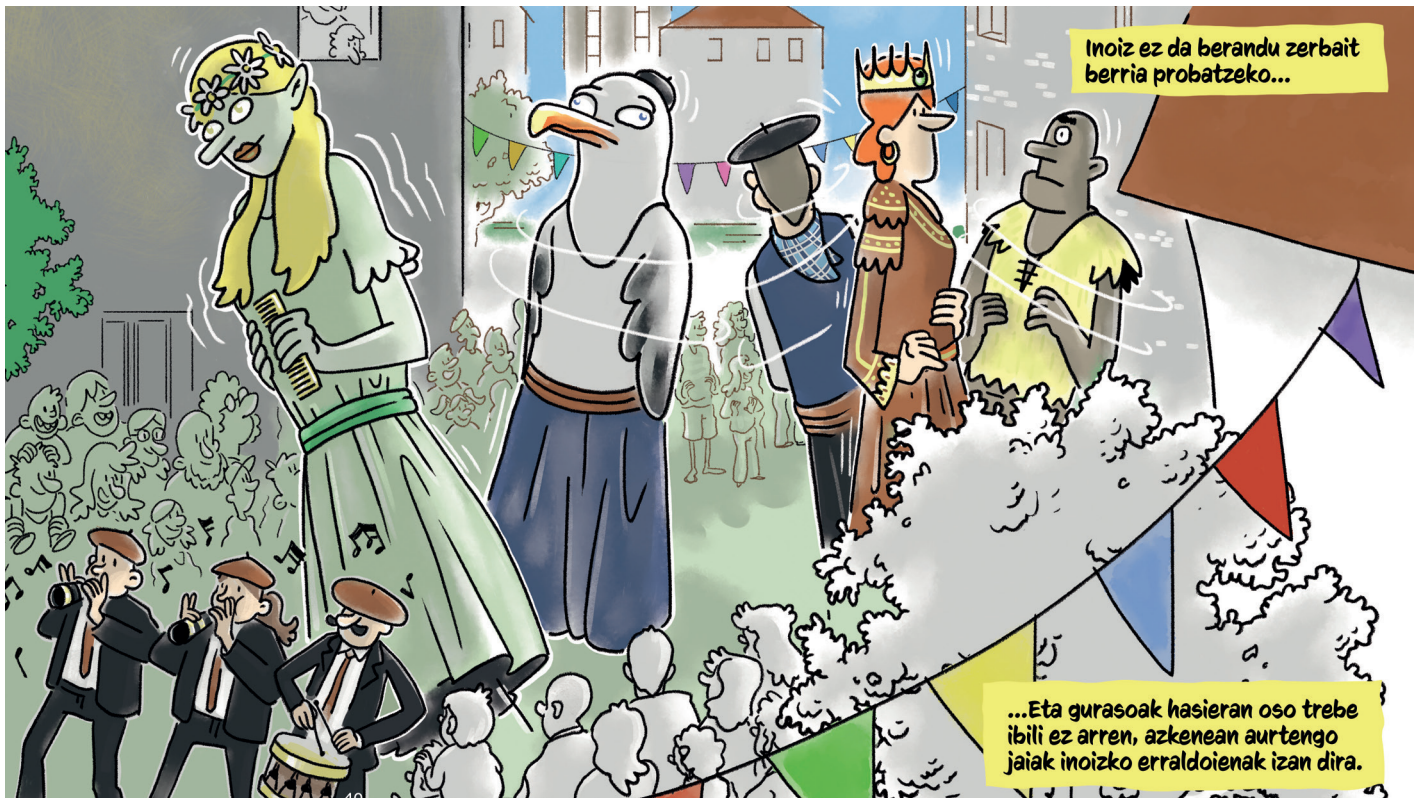

**ADUR
LARREA**

**GORKA
BEREZIARTUA**

Bereziartua: Buruhandiekin gertatzen dena da ez dakizula oso ongi zein asmorekin hurbiltzen den; adinaren arabera ezberdina izan ohi da asmoa, baina harreman anbibalente horretatik, buruhandiek eragiten duten beldur puntu horretatik ere ikasten da zerbait. Ausardia, beldurra, mugak... nahasten dira, festaren baitan.

Ipuineko erraldoi batzuk ezagunak egingo zaizkio irakurleari, beste batzuk ez. Oso erraldoi bereziak dituzte Alajainetan...

Larrea: Saltsa ederra dugu ipuinean, bai, eta erraldoi ugari aurki ditzakegu: Zumalakarregi, laboraria, Gasteizko erraldoieta-

“ ”

Zergatik ez uztartu euskal tradizioaren parte diren erraldoiak eta beste mitologia garaikideagoen parte diren figurak (Marveleko super-heroiak adibidez)?

Gorka Bereziartua

ko erregea... eta tartean daude asmatuak, Gorkaren hitzetatik abiatuta psikodelia pixka bat sarturik atera diren erraldoiak.

Bereziartua: Istorioa idazterakoan buruan nuena zera zen, zergatik ez uztartu euskal tradizioaren parte diren erraldoiak eta beste mitologia garaikideagoen parte diren figurak (Marveleko super-heroiak adibidez)? Eta hortik sortu dira Gonagorri Bionikoa, Marmitakoman...

Tradizioa dagoelako ukitzeko, aldatzeko, gaurkotzeko...

Bereziartua: Tradizioak berez eskatzen du sortzaile izatea eta momentu bakoitzera egokitzea, nahiz eta arlo guztietan

urriak 24 - azaroak 14

Egin eskaera!

errigora.eus

agerraldia
uztara plazara

ikastolenkartea

aek

Sortzen

errigora

Eman bultzada,
indartu euskara

**Agerreko uzta
euskarari puzka**

bezala puristagoak eta gauzak aldatu-zaileagoak dauden hemen ere. Gauza berriak probatzeko atea apur bat zabaltzen saiatu gara gu.

Gorka, ohituta zaude helduontzako kazetaritza eta literatura egiten; ezberdin idazten al da umeentzat?

Bereziartua: Bai, hurrek beste begirada bat dutelako, gauza askotan helduona bezain kutsatua ez dagoena; helduok errealismo oinarritzko bat eskatzen diogu edozein istoriori, eta hurrei berriz hori ez zaie hainbeste inporta, magia eta ezustekoa errazago barneratzen dute eta erosoago daude horretan. Aldi be-

“ ”

Lehen buruhandiek fuerteago jotzen zuten, orain zuzentasun politikoaren munduan sartuegiak ez ote dauden. Batzuetan, goxokiak ere ematen dizkiete hurrei, apur bat etsigarria da

Adur Larrea

rean, zailtasun bat ere badu umeentzat idazteak: haurrak irakurle oso exijenteak dira, argi adierazten dute zer gustatzen zaien eta zer ez, eta horrek errespetua ematen dit. Erronka hori izan da, publiko exijente hori gustura geratzeko moduko zerbait egitea.

Adur, gauza bera galdetuko dizut. Ezberdin marrazten da haurrentzat? Min handia egin du Disneyk?

Larrea: Helduontzako komiki edo ilustrazioak egiten direlarik, kode jakin batzuk jada barneratuak ditugu eta errazagoa izan daiteke horiekin lan egitea, adierazi nahi duzun hori uler dadin. Umeen aban-

“ ”

Saiatu gara egiten istorio dibertigarria, haurrek gozatuko dutena, irakurtzera eramango dituen. Irakurketak batez ere plazera izan behar duelako

Gorka Bereziartua

taila da irudimen oso malgua dutela, guk baino tarte zabalagoa uzten diotela imajinarioari eta guretzat ezinezkoa den zerbait aise uler eta barneratu dezaketela, nahiz eta esaterako racorda ez mantendu edota pertsonaia bera fisikoki aldatu. Beraz, abantaila da, marjenetatik kanpo marrazten saia gaitezkeelako edota konbentzioak ez dituzulako zertan errespetatu.

Disneyk ere konbentzio batzuk segitzen ditu, ez naiz sartuko onak edo txarrak diren, egia da lan ikusgarria egiten dutela, bisualki biziki erakargarria, baina batzuetan mezua edo mamia, kontatu nahi dena, ez da oso originala, nahiz eta gero funtzionatu funtzionatzen duen.

Haurrak publiko exijentea direla aipatu duzue, eta hala ere, ez ote ditugun hainbatetan inozotzat hartzen.

Bereziartua: “Haurrentzako denez, edozerk balio du” ideia egon badago hainbatetan, eta ez da hala, segituan konturatzen zara gainera.

Larrea: Ez dakit tontotzat hartzen diren, baina egileok, gurasoek, irakasleek... orokorrean helduok batzuetan ez dugu gehiegi gogoetatzten, zer nolako bazka ematen diegun gure txikiei. Eta haiek, halere, bizkor aukeratzen dute, euren irizpideen arabera exijentzia maila dute. Ez dut esaten denek Roald Dahl irakurri behar dutenik edo Quentin Blakeren marrazkiak maitatu behar dituztenik, baina Dahl eta Blake gaur egungo hurrenganaino iritsi baldin badira zerbaitengatik da, gai dira gaur eguneraino heldu den begirada berezi bat transmititzeko.

Istorioak azpi-testu eta mezu ugari ditu atzean, hainbat kapa, baina ez da “liburu pedagogiko” horietako bat, espresuki zerbait lantzea helburu duen liburu horietako bat. Zer eskatzen diozue (haur) literaturari?

Bereziartua: Oso argi genuen ez genuela egin nahi liburu bat haurrei balore edo mezu jakin bat transmititzeko. Gero horiek egon badaude istorioan, baina egiten dugun guztian dauden gisan. Rafael Chirbes idazleak Donostian eman zuen hitzaldi batean zera esan zuen: nobela bat idazterakoan bi gauza ez zitzaizkiola inporta, estiloa eta ideologia, estiloa istorioak berak eskatuko dizulako eta ideologia nahigabe ere agertuko delako. Honetan ere hala da, gure pentsamoldea, balioak... hor daude, baina saiatu gara egiten istorio dibertigarria, entretenigarria eta haurrek gozatuko dutena, irakurtzera eramango dituen. Irakurketak eta literaturak hori izan behar duelako, batez ere plazera, aldea eta kolore guztiekin.

Larrea: Eta plazera ez bakarrik haurrentzat, nik ere plazer handiz egin dut, eta marraztu bitartean bost axola haurrek zer pentsatzen zuten. Oso ongi pasa dut hau egiten.

Bereziartua: Prozesua bera ederra izan da. Testuaren eta irudien hartu-emanasko gustatu zait; pentsa, hasieratik bukaerara testua ia erabat aldatu da, eta onerako izan da. Pertsonaien izaera adibidez askoz argiago ikusi dut Adurrek irudi bihurtu dituenean, eta interesgarria da horrek nola eragin duen testuan eta istorioan.

Hain justu, gure semeari gehien gustatu zaion pertsonaietako bat ez zegoen istorioaren sorreran, prozesuan protagonismoa irabazten joan zen: Kukutturlio maskota.

Helduekin ere egin dut kontraste lana eta hara non guraso batek esan didan nolatan jarri duzun ume bat labanarekin jolasten, Adur.

Larrea: Umea mugikorrarekin marraztu banu, arreta emango ote zion? Batzuetan dagoen zuzentasun politikoa, hainbatetan guk geuk ditugun beldurrek sortua, gehiegizkoa iruditzen zait. Zorionez, haurrak ez dira guk nahi duguna, eta aukeeratuko dute laban batekin arkuia egitea, errekan sartzea... gurasoak atzetik ibili gabe. Utzi bakean haurrak!

Bereziartua: Tira, behintzat labanak eman dio arreta eta ez udalaren kontra haurrek antolatzen duten matxinadak, kar, kar, kar. Kontuak kontu, helduek egingo dituzten irakurketetik harago, interesatzen zait haurrak identifikatuta sentitzea.

Helduez ari garelarik, Alajainetako helduak apur bat astunak dira?

Aspergarriak? Zer ikasi dezakete Alajainetako hurrengandik?

Bereziartua: Istorio honetan helduak nahiko pertsonaia ausenteak dira, eta iniziatiba eta protagonismoa haurrek dute, eurak saiatzen dira istorioan planteatzen den problema beren kabuz konpontzen. Zer egin dezakete haurrek, euren artean antolatuta, nahi duten hori lortzeko, kasu honetan kalejira salbatzeko? Hori da interesgarriena, helduak bigarren mailako pertsonaiak dira.

“ ”

Umeek guk baino tarte zabalagoa uzten diote irudimenari. Abantaila da, marjenetatik kanpo marrazten saia gaitzkeelako edota konbentzioak ez dituzulako zertan errespetatu

Adur Larrea

Larrea: Hanna-Barberaren marrazki bizidunetan, katua eta saguarenak, protagonistak txikiak direnez gizakia agertzen denean sarri gizakiaren hankak baino ez dira ageri, katua eta sagua ongi ikus daitezzen. Gure ipuinean, haurrak eta erraldoiak ditugu, panoramika handiagoa egin behar da marrazkian dena ongi kabitze-ko, zeren istorio honetan inportanteak dira bai txikiak, bai handiak, ez hainbeste erdikoak (helduak).

Bereziartua: Goitik eta behetik helduen mundua gainditzen duen istorioa da.

Saga baten hasiera da hau?

Bereziartua: Gustatuko litzaidake. Elkarlana oso polita izan da eta bai haur protagonistek, bai erraldoiek, bai Alajainetak berak oraindik abentura asko dituzte gordeta.

Larrea: Hau aperitifa izan da, bada oraindik zer kontatua.

Liburua aurkezteko ekitaldi berezia antolatzen ari gara, Durangoko Azokan ere izango zarete...

Bereziartua: Modu oso bortitzean sartzaren beste mota bateko erreferen-

te kulturaleraz jositako ingurunean, gure istorioei ere lekua egiten saiatu behar dugu, eta horregatik animatu nahi ditut haur eta helduak liburu honi aukera bat ematera.

Larrea: Aurkezpenaz eta Durangoz gain, Hernaniko Komiki Azokan ere izango gara azaroaren 16an, liburua aurkezten. Gogoratu Gabonak hortxe daudela eta opari perfektua dela hau. ●

* Liburua eskuratzeko, sartu ARGIAren Azokan (azoka.argia.eus) edo deitu ARGIAra: (0034) 943 371 545.